

DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-8559/2025-8-4>

УДК 330.1

Заваденко Олексій Миколайович

аспірант кафедри економічної теорії, макро- та мікроекономіки,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-5544-6495>

КРЕАТИВНІ ІНДУСТРІЇ: СУТНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЇ

Ця стаття присвячена розкриттю сутності креативних індустрій та класифікації видів економічної діяльності, які складають її основу. Аналіз джерельної бази засвідчує, що різні дослідники галузей креативної економіки мають різний підхід до трактування цього поняття. У різних країнах і дослідницьких традиціях креативні індустрії трактуються по-різному, що ускладнює їхнє системне вивчення та розробку ефективної політики підтримки. Результати дослідження свідчать про те, що креативні індустрії охоплюють широку сферу видів економічної діяльності від традиційного мистецтва, видавничої справи та архітектури до цифрових технологій, програмування та комп'ютерних ігор. Враховуючи різноманітність видів економічної діяльності запропоновано поділити їх на креативні та культурні індустрії. Визначено основні критерії такого поділу, а саме: основна мета діяльності, технологічний розвиток, особливість товарів та послуг, мета фінансування, рівень глобалізації. Крім відмінностей, які притаманні креативним та культурним індустріям з'ясовані спільні риси, які їм притаманні, а саме – творчість як основа, сприяння економічному зростанню та створенню нових робочих місць, а також соціальний вплив, який має вияв у покращенні рівня освіти та соціальної згуртованості. Дане дослідження демонструє, що креативний сектор економіки розвивається на перетині творчості, культури та бізнесу. Він має значний потенціал для розвитку, оскільки поєднує різні галузі економіки, активно використовує інновації та адаптується до сучасних внутрішніх та зовнішніх викликів. Враховуючи глобалізаційні процеси, швидку цифровізацію та запровадження інструментів штучного інтелекту, майбутнє креативних та культурних індустрій залежатиме від здатності адаптуватися та запроваджувати нові технології, підтримувати культурну різноманітність та сприяти сталому розвитку. В свою чергу, зв'язок креативних та культурних індустрій є вкрай важливим для збереження національної ідентичності та культурної спадщини, допомагає створювати інноваційні товари та послуги з метою їх реалізації на внутрішньому та глобальному ринках.

Ключові слова: креативні індустрії, культурні індустрії, креативний сектор економіки, інтелектуальна власність, економічна система.

Oleksii Zavadenko

Taras Shevchenko National University of Kyiv

CREATIVE INDUSTRIES: ESSENCE AND CLASSIFICATIONS

This article is dedicated to revealing the essence of creative industries and the classification of types of economic activities that form its foundation. The analysis of the source base shows that different researchers in the field of the creative economy have different approaches to interpreting this concept. In different countries and research traditions, creative industries are interpreted differently, which complicates their systematic study and the development of effective support policies. The results of the study indicate that creative industries encompass a wide range of economic activities from traditional art, publishing and architecture to digital technologies, programming, and computer games. Considering the diversity of economic activities, it is proposed to divide them into creative and cultural industries. The main criteria for such a division have been identified: the main purpose of activity, technological development, the uniqueness of goods and services, the purpose of financing, and the level of globalization. In addition to the differences inherent in creative and cultural industries, common features that they share have been identified, such as creativity as a foundation, contributing to economic growth and job creation, as well as social impact, which is manifested in the improvement of education levels and social cohesion. This research demonstrates that the creative sector of the economy develops at the intersection of creativity, culture, and business. It has significant potential for development, as it combines different sectors of the economy, actively uses innovations, and adapts to modern internal and external challenges. Considering globalization processes, rapid digitization, and the introduction of artificial intelligence tools, the future of creative and cultural industries will depend on their ability to adapt and implement new technologies, support cultural diversity, and promote sustainable development. In turn, the connection between creative and cultural industries is extremely important for preserving national identity and cultural heritage, helping to create innovative goods and services for their realization in domestic and global markets.

Keywords: creative industries, cultural industries, creative sector of the economy, intellectual property, economic system.

Вступ. Креативні індустрії є важливими рушіями сучасної економіки, суспільного розвитку та культури. Вони формують нові підходи до створення доданої вартості, забезпечують конкурентоспроможність національних економік та сприяють розвитку інновацій та збереженню культурних цінностей. Попри стрімкий розвиток креативних індустрій, досі не існує єдиного підходу до визначення сутності креативних індустрій, їхньої структури та класифікації.

В різних країнах та дослідницьких школах креативні індустрії інтерпретуються по-різному, що ускладнює їх системне вивчення та впровадження ефективної політики підтримки. Креативні індустрії є міждисциплінарною сферою, що поєднує економіку, культурологію, соціологію, філософію та інші науки. Це породжує труднощі в розробці єдиної методології дослідження. Тому важливо проаналізувати сутність, основні види та класифікації креативних індустрій, щоб сформулювати цілісне уявлення про їх роль в економіці та перспективи розвитку.

Матеріали та методи. Наукове формування поняття «креативних індустрій» розпочалося в першій половині ХХ ст. Хоча, згідно погляду П. Л. Сакко, формування відбувалось індустріальною революцією. Згідно Сакко, культура перетворюється на інструмент соціальної інновації та сталого розвитку [4].

В 40-х роках ХХ ст. М. Горкгаймер і Т. Адорно виступили з критикою масового виробництва культурних благ [3].

Сучасні дослідники креативних індустрій мають різний підхід до трактування цього поняття. Ч. Лендрі, зазначає, що креативність є рушієм сучасної економіки та робить акцент на теорії креативного міста [1].

На противагу йому, Р. Флорида робить акцент на креативній діяльності людей, які створюють економічну вартість товарів та послуг [2].

Дж. Гокінс виокремлює креативність, як основний економічний ресурс у створенні продуктів та послуг. Він розробив концепцію в 2001 році для опису економічних систем, де вартість базується на нових уявних якостях, а не на традиційних ресурсах, таких як земля, праця та капітал [5].

Метою статті є розкриття сутності креативних індустрій, аналіз їх видів та класифікацій. А також демонстрація значення креативних індустрій для сучасної економіки.

Результати. Існує багато підходів до класифікацій креативних індустрій. Так, Р. Флорида робить акцент на людину та виділяє дві групи креативного класу [2]:

- суперкреативний клас – вчені, інженери, митці, дизайнери, письменники, музиканти, які створюють принципово новий продукт;

- креативні професіонали – юристи, маркетологи, аналітики та люди інших професій, які використовують інновації в своїй роботі.

Цей підхід зазнав значної критики через свій акцент на людей, а не на індустрії. До того ж, класифікація професійної діяльності людей, яких Флорида зачисляє до двох типів креативного класу занадто широка і поняття використання інноваційних підходів в роботі є теж не чітким. Адже, людина будь-якої професії може використовувати креативні методи поліпшення своєї роботи, але це не робить її учасником ринку креативних індустрій.

Дж. Гокінс розглядає креативні індустрії через призму інтелектуальної власності. Він виділяє 15 секторів: мистецтво і антикваріат; виконавче мистецтво; кіно; телебачення та радіомовлення; видавнича справа; музика; дизайн; архітектура; мода; реклама; програмне забезпечення; відеоігри; анімація; юридичні послуги в сфері захисту інтелектуальної власності; наукові дослідження та розробки [5].

Цей підхід є більш логічним та збалансованим. Дж. Гокінс включає дійсно широкий перелік видів економічної діяльності, які складають основу креативних індустрій.

Ч. Лендрі робить акцент на концепції креативного міста та розглядав креативні індустрії крізь цю призму. Таким чином він класифікує креативні індустрії за наступними критеріями [1]:

- індустрії, що створюють культурний контент (театри, музеї, видавництва, музика);
- індустрії, що формують креативний простір міста (архітектура, дизайн);
- індустрії, що забезпечують креативні процеси (освіта, дослідження, технології).

Аналізуючи ці підходи, можна помітити, що підходи радикально різняться та всі види економічної діяльності, які входять до креативних індустрій мають дві відмінні риси: з одного боку, це види діяльності спрямовані на розвиток культури, з іншого – на розвиток технологій та допоміжні види діяльності. Таким чином, стає зрозуміло чому поняття креативних індустрій часто йде в парі з культурними індустріями.

Спираючись на дослідження науковців з різних країн, пропонуємо наступну класифікацію видів економічної діяльності, які складають основу креативних індустрій:

1. Видавнича справа (видання книг, видання газет, видання журналів і періодичних видань, інші види журналів і періодичних видань).

2. Створення аудіо-візуальної продукції (виробництво кіно- та відеофільмів, телевізійних програм, компонування кіно- та відеофільмів, телевізійних програм, видання звукозаписів, діяльність у сфері фотографії, діяльність у сфері радіомовлення, діяльність у сфері телевізійного мовлення).

3. Просвітництво (функціонування бібліотек і архівів, функціонування музеїв, надання послуг з перекладу, освіта в сфері культури).

4. Ремесла (виробництва ювелірних виробів, виробництво біжутерії та подібних виробів, виробництво музичних інструментів).

5. Мистецтва (діяльність у сфері архітектури, театральна та концертна діяльність, індивідуальна мистецька діяльність, спеціалізована діяльність з дизайну).

6. Діяльність у сфері менеджменту і маркетингу (діяльність щодо підтримання театральних і концертних заходів, функціонування театральних і концертних залів, дослідження і експериментальні розробки у сфері суспільних і гуманітарних наук, розповсюдження кіно- та відеофільмів, телевізійних програм, демонстрація фільмів, консультування з питань інформатизації, діяльність інформаційних агентств, діяльність у сфері зв'язків з громадськістю, рекламні агентства, посередництво в розміщенні реклами в засобах масової інформації).

7. Комп'ютерні технології (видання комп'ютерних ігор, видання іншого програмного забезпечення, комп'ютерне програмування).

8. Туризм.

9. Кулінарне мистецтво.

Зважаючи на суттєву різноманітність вищезазначених видів економічної діяльності, пропонуємо поділити їх на креативні та культурні індустрії.

Як видно з рисунку культурні та креативні індустрії мають спільні та окремі частини. Щоб дати визначення культурним та креативним індустріям слід розібратись в критеріях порівняння культурних та креативних індустрій.

Окрім кількох принципових відмінностей між культурними та креативними індустріями, вони мають і спільні риси:

1. Творчість як основа. Обидві сфери базуються на креативності та таланті людини.

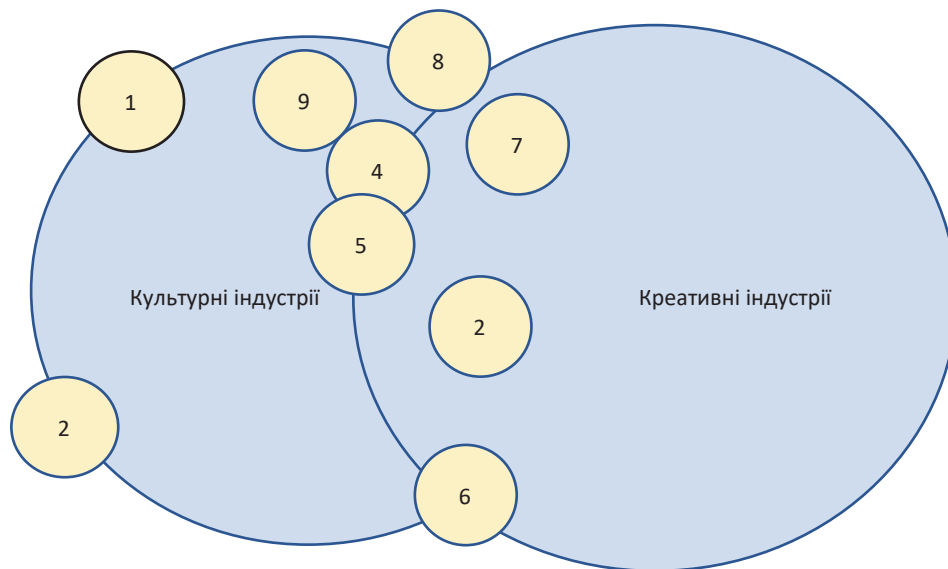
2. Розвиток економіки. Вони створюють робочі місця, стимулюють підприємництво та сприяють економічному зростанню.

3. Соціальний вплив. Креативні та культурні індустрії формують ідентичність, підтримують соціальну згуртованість і сприяють освіті.

Як бачимо культурні та креативні індустрії не є тотожними. Однак, креативні та культурні індустрії не просто співіснують, а взаємодоповнюють одна одну. Наприклад, традиційне мистецтво можна адаптувати до сучасних форматів за допомогою креативних технологій (3D-сканування артефактів, інтерактивні музейні виставки). Отже, культурні та креативні галузі є складовими креативного сектору економіки та знаходяться у взаємозв'язку та постійному розвитку.

Висновки. Креативні індустрії є важливою складовою сучасної економіки, яка розвивається на перетині творчості, культури та бізнесу. Незважаючи на наявність численних визначень цих термінів, вони мають спільну мету — створення доданої вартості, нових робочих місць і збереження культурної спадщини. Вони не лише сприяють економічному розвитку, а й формують культурну ідентичність суспільства, впливають на урбаністичні процеси та створюють нові можливості для творчого самовираження.

Аналіз різних класифікацій, запропонованих науковцями, свідчить про те, що креативні індустрії охоплюють широкий спектр діяльностей: від

Рисунок 1 – Поділ видів економічної діяльності між культурними та креативними галузями економіки

Джерело: сформовано автором

Таблиця 1 – Критерії поділу культурних та креативних індустрій

Критерій	Культурна індустрія	Креативна індустрія
Основна мета	Збереження культурної спадщини, розвиток освіти, підтримка культурної різноманітності.	Генерація прибутку за допомогою творчості, створення нових продуктів і послуг та нових ринків збуту.
Фінансування	Часто дотаційні сфери, мають отримувати державну підтримку або допомогу міжнародних організацій.	Потребують інвестицій, орієнтовані на створення прибутку.
Технологічний розвиток	Є споживачами технологій, використовують їх для збереження культурного спадку, реставрації, популяризації тощо.	Технології слугують основою розвитку креативних індустрій.
Товари і послуги	Продукти і послуги мають історичну, соціальну або духовну цінність (книги, фільми, картини, твори мистецтва).	Створюють інноваційні продукти і послуги.
Рівень глобалізації	Мають більш локальний характер за рахунок збереження культурного різноманіття.	Мають більш глобальний характер, зацікавлені у виході на глобальні ринки.

Джерело: сформовано автором

традиційного мистецтва та архітектури до цифрових технологій і відеоігор. Вони мають значний потенціал для розвитку, оскільки інтегруються з іншими галузями, адаптуються до сучасних викликів і активно використовують інноваційні рішення. З огляду на стрімку цифровізацію та глобалізацію, майбутнє креативних індустрій залежатиме від здатності адаптуватися до нових технологій, підтримувати культурну різноманітність і забезпечувати сталий розвиток. Це робить їх не лише важливим економічним ресурсом,

а й ключовим фактором формування суспільного прогресу.

Вкрай важливим є зв'язок культурних та креативних індустрій. Розвиток культурних індустрій є критично важливим для забезпечення національної безпеки та збереження національної ідентичності. Розвиток креативних індустрій з одного боку, покликаний допомогти зберегти культурну спадщину, з іншого – допомагає країні виходити на глобальні ринки та створювати інноваційні товари і послуги, які можуть бути застосовані в різних країнах.

Література:

1. Лендрі Ч. Креативне містотворення: його сила і можливості / пер. з англ. А. Діамант. Харків : Фоліо, 2020. 252 с.
2. Флорида Р. Homo creativus. Як новий клас завойовує світ / пер. з англ. М. Яковлев. Київ : Наш формат, 2018. 432 с.
3. Brandt Dainow. Frankfurt meets Hollywood: Adorno and Horkheimer's "The Culture Industry". URL: https://www.researchgate.net/publication/267209257_Frankfurt_meets_Hollywood_Adorno_and_Horkheimer%27s_The_Culture_Industry (дата звернення: 13.02.2025).
4. Culture 3.0: A new perspective for the EU 2014–2020 structural funds programming by Pier Luigi Sacco. European Expert Network on Culture (EENC). URL: <https://www.interarts.net/descargas/interarts2577.pdf> (дата звернення: 13.02.2025).
5. Howkins John. (2013) The Creative Economy: How People Make Money from Ideas. Penguin Books, 281 p.

References:

1. Landry Charles. (2020) Kreatyvne mistotvorennia: yoho syla i mozhlyvosti [The Creative City: A Toolkit for Urban Innovators]. Kharkiv: Folio, 252 p. (in Ukrainian)
2. Florida Richard. (2018) Homo creativus. Yak novyi klas zavoiovuie svit. [The rise of the Creative class]. Kyiv: Nash format, 432 p. (in Ukrainian)
3. Brandt Dainow. Frankfurt meets Hollywood: Adorno and Horkheimer's "The Culture Industry". Available at: https://www.researchgate.net/publication/267209257_Frankfurt_meets_Hollywood_Adorno_and_Horkheimer%27s_The_Culture_Industry (accessed Febuary 13, 2025).
4. Culture 3.0: A new perspective for the EU 2014–2020 structural funds programming by Pier Luigi Sacco. European Expert Network on Culture (EENC). Available at: <https://www.interarts.net/descargas/interarts2577.pdf> (accessed Febuary 13, 2025).
5. Howkins John. (2013) The Creative Economy: How People Make Money from Ideas. Penguin Books, 281 p.

Стаття надійшла до редакції: 13.02.2025 р.